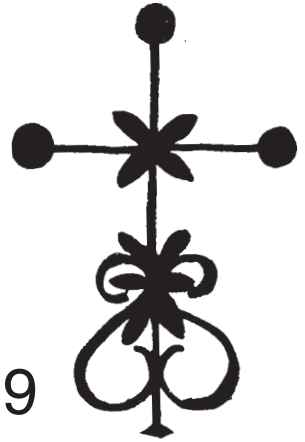

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 1999

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

130 vuotta kunnallishallintoa Tarvasjoella

Nykyinen Tarvasjoen kunta, silloin Euran kappelikunta, perustettiin varsinaisesti Marttilan pitäjänkokouksessa 24. 1. 1869. Siinä valittiin Euran kuntakokouksen esimieheksi kappalainen Anders Engman ja varaesimieheksi talollinen Heikki Puntari. Kunnallislautakunnan esimieheksi valittiin kiertokoulunopettaja Antti Pennanen, varaesimieheksi lukkari Heikki Widgren ja jäseniksi ratsutilallinen Wilhelm Isotalo, talollinen Juha Jaakola, talollinen Heikki Paavola, talollinen Otto Tahila, ratsutilallinen Matti Tuomarla ja talollinen Juha Tuorila-Uusitalo.

Ensimmäinen Euran kuntakokous koontui Sillanpään kappalaisen pappilassa, nykyisen seurakuntatalon paikalla, 9 päivä huhtikuuta 1869 ja kunnallislautakunta 28 päivä elokuuta samana vuonna.

Suomi eli tuolloin Venäjän vallan alla. Hallitsijamme oli tsaari Aleksanteri II. Hän oli hyvä hallitsija, joka J. V. Snellmanin esityksestä oli kutsunut 1863 koolle Suomen valtiopäivät ja määrännyt 1869 ne kokoontumaan jatkuvasti määrääjain.

Suomi oli 1860 saanut oman rahan, markan, Venäjän ruplan sijaan. Suomen kieli oli määrätty tasavertaiseksi virkakieleksi ruotsin rinnalle. Juuri nuo 1865 valtiopäivät olivat päättäneet 6. 2. annetulla asetukseksi kunnallishallintoa, joka oli toteutettava kolmen vuoden aikana kirkollisen seurakuntajaon pohjalta niin, että seurakunnat jäävät kirkollisiksi yhdyskunniksi ja niiden maallinen hallinto tulee kunnille. Samalla annettiin asetukset kansakoulujen perustamisesta jonaikuntaan. Kansanopetuksesta huolehti kuitenkin vielä pitkään kirkko kiertokouluineen.

Kuntamme perustamisen aikoihin kansamme oli juuri selviytymässä kahden edellisen vuoden kovista nälkävuosista. Nyt saatiin kuitenkin niin hyvä sato, että lainajyvästään saatiin koottaa jo varmuusvarastoa tulevan kevään kylvöihin. Taloudellinen tila parani hitaasti ja usko tulevaisuuteen palasi. Kuntaa perustettaessa sille siirtyi hoidettavaksi seurakunnan sosiaalihuolto. Se perustui ja jatkui edelleen ns. vaivaisten hoitona ruoduissa ja köyhäinlaitosna vaivaskassan kautta. Myös holhoustoimi ja 1857 perustetun lainakirjaston hoito siirtyivät kunnan vastuulle.

Kun oli nyt vastuussa ja sen oli valvottava sotaväen ylläpitoa, ja majoitusta, kieverin pitoa, kruununveron koontia, henkiluvun laskua, asukkaiden ottoa kuntaan, petoeläinten pyyntiä ja kaikkien työkykyisten ohjausta työhön. Kunta antoi kauppa- ja muut elinkeinoluvat. Sen tuli myös nimismiehen kanssa valvoa, että talolliset suorittivat rasitteensa hollikyydistä, teiden kunnossapidosta ja sosiaalihuollosta.

Viinan kotipolttolito oli 1856 kielletty ja siitä oli tullut valtion monopoli. Kunnat saivat osan viinan myynnistä tulleista viinaverorahoista. Samalla kunnan oli valvottava ja estettävä kotipolttolito. Kunnat saivat toimintansa rahoittamiseksi kunnallisveron eli kuntarahan koontioikeuden. Se perittiin mantaaliin pannun

Tarvasjoen kirkonseutu v. 1925 Päivärinnan suunnalta katsottuna.

maan mukaan. Äänioikeus kuntakokouksessa oli vain veroja maksavilla kuntalaisilla.

Kuntakokouksen aika kunnallishallinnossa jatkui vuoteen 1919 asti, jolloin ensimmäinen yleisillä ja yhtäläisillä vaaleilla valittu kunnanvaltuusto koontui ensikerran 6. 2. 1919. Jo kuntakokouksen aikana kunnallishallinto kehittyi huomattavasti taloudellisen vaurastumisen suomin mahdollisuuksin. Toisaalla tässä lehdessä on kerrottu kunnan sosiaalitoimen kehityksestä. Myös terveydenhoito meni eteenpäin, kun ensin Marttilaan saatiin yhteinen kättilö 1877 ja kunnallislääkäri 1893. Tarvasjoki sai oman kättilön 1899 eli sata vuotta sitten. Kunnallislääkäri aloitti sivuvastaanoton Tarvasjoella Päivärinnassa 1903.

Myös opetustoimi kehittyi kuntakokouksen aikana nopeasti. Ensimmäinen kansakoulu aloitti Euralla 1883, toinen Suurilassa 1902, Liedonperässä 1913 ja Alikulmalla 1919. Tärkeä edistysaskel oli myös postiaseman aloittaminen 1890 Euran Simolan puustellissa. Sitä hoiti kanttori J. W. Heerman. Hän oli myös ensimmäinen varsinaisen sivutoiminen

kunnankirjuri, vaikka kunnan pöytäkirjat alusta asti kirjoittanut kiertokoulunopettaja Antti Pennanen oli kirjuriintyöstään saanut korvauksen vuodesta 1883 alkaen.

Valtiollisiin kysymyksiin eivät tarvasjokelaiset juuri pystyneet vaikuttamaan ennen eduskuntauudistusta 1906. Ainoa välillisen vaikuttamisen muoto oli kuntakokouksen valitseman valitsijamiehen osallistuminen talonpoikaissäädyn valtiopäiväedustajan vaaliin. Ensimmäinen valitsijamies Tuorilan Juha Uusitalo kävi 1877 vaalissa aina Helsingissä asti. Myöhemmin vaali toimitettiin Loimaalla.

Viime maaliskuussa tuli 100 vuotta siitä matkasta, jonka Suomen kuntien valitsevat edustajat tekivät Pietariin, yrittäessään viedä keisari Nikolai II:lle ns. suuren adressin, jossa 522 931 suomalaista allekirjoituksellaan esitti vastalauseensa Venäjän ensimmäiseen törkeään sortotoimenpiteeseen ns. helmikuun manifestiin. Näiden n. 500 kunnan edustajien joukossa Tarvasjokea eli silloista Euraa edusti talollinen Aksel Lindfors Suitsulasta. Kunnan nimi vahvistettiin 1910 Tarvasjoeksi.

Tarvasjoen keskusta 1961 idästä päin katsottuna. Kuvassa näkyy yli kymmenen jo purettua rakennusta ja uutta rakennuskantaa edustaa vasta Tarvala ja Säästöpankki.

Kunnanvaltuustokin täytti 80 vuotta.

Tarvasjoen 130 vuotisesta kunnallishallinnosta on 80 vuotta johtanut demokraattisesti valittu kunnanvaltuusto. Sen aikana on kunnanvaltuustolla ollut vain kuusi puheenjohtajaa. He ovat mv. W. Z. Lindström-Juvakoski 1919–1930, opett. Väinö Vastamäki 1931–1933, mv. W. Z. Juvakoski 1934–1940, kunnallisneuvos Arvi Kotamäki 1940–1960, kunnallisneuvos Lauri Heitto 1961–1976, mv. Pentti Satopää 1977–1984 ja mv. Esko Luukkonen 1985– edelleen.

Seuratessa Tarvasjoen kunnan kehitystä ja historiaa havaitsee, että joka vuosikymmenellä on ollut maan itsenäisyyden aikana omat tavoitteet ja toiminnan painopisteet. 1920-luvulla maan itsenäisyyden lujittaminen, torpparivapautuksen toteuttaminen ja taloudellisen kehityksen luominen vaati kunnalta erityistä aktiivisuutta. Yhdessä oltiin perustamassa mielisairaalakuntainliittoa ja sairaalaa Halikkoon, sekä tuberkuloosipiiriä ja sairaalaa Paimioon. Liedonperä sai uuden koulurakennuksen 1920 ja Alikulma 1924. Oppivelvollisuuslain astuttua voimaan rakennettiin alakoulu Suurilaan ja Liedonperään. Sähkö oli tullut kuntaan jo 1914 ja autoja ilmestyi yhä enenevästi Tarvasjoen teille. Ensimmäinen lupa myydä bensiiniä säiliöstä annettiin osuuskaupalle 1925. Tarvasjoki sai säästöpankin 1920 ja osuuskassan 1924.

Vuosikymmenen vaihteen yleismaailmallisen laman jälkeen maamme talouselämä kääntyi vahvaan nousuun 1930-luvulla. Kunta pyrki erikoisesti kunnostamaan tiestöään. Hämeen- ja Kyröntie oli otettu valtiolle jo 1904. Kunnan yleisten teiden joukkoon oli 1920 otettu Tiipilän ja Liedonperäntie, sekä Peurantie päätettiin 1927 rakentaa Takamaalle. Valtio otti haltuunsa Tiipiläntien 1932, Aurantien 1935 ja Liedonperäntien 1948. Postilinja-auto ilmestyi Hämeentielle 1933. Kunta sai ensimmäisen paloauton 1936. Samana vuonna kunta osti Mikolan tilan Suurilasta vanhainkodiksi. Kunta oli osakkaana urheilukentässä, joka valmistui 1935. Sen laidalle nousi suojeluskunnan ja lottien toimesta 1937 nykyisin kunnan omistama Kenttätupa. Alussa kulkutautisairaalaaksi 1927 ostettu kunnantupa Kuukkala palveli vuodesta 1931 kunnantöimistönä, kirjastona ja lääkärinvastaanottoiloina. Edistysaskel oli myös kunnan liittyminen yhteiseen eläinlääkäripiiriin Marttilan, Karinaisten ja Pöytyän kanssa 1930.

Suotuisan yhteiskunnan kehityksen katkaisi 1939 alkanut Talvisota. Sota toi paljon tehtäviä myös kunnalle, jossa edelleen asioita hoidettiin sivutoimisen kunnankirjurin ja luottamusmiesten voimin. Heti rauhan tultua kunta palkkasi terveysisaren 1945. Uusi kunnan- ja terveysalo Tarvala valmistui 1948. Seuraavana vuonna aloitti toimintansa kunnan viides koulu Horrisissa. Jälleenrakennus, siirtoväen asuttaminen ja sodan vahinkojen korvaaminen vaati kaikki voimavarat.

Vasta 1950-luvulla loppui säännöstely

ja kortit jäi historiaan. Paloasema valmistui 1951 ja kunta sai oman vaakunan. Päätoiminen kunnansihteeri Erkki Sarajärvi otettiin 1956, kun sivutoimisena 22 vuotta palvellut Aarne Lehtonen jäi eläkkeelle, jatkaen kuitenkin seurakunnan kanttorin virkaa. Kuntaan oli 1953 otettu toimistoapulainen Aila Virta, jonka virkanimike muutettiin 1955 sosiaalisih-teeriksi. Horrisiin rakennettiin uusi koulu 1957. Uusi Hämeentie rakennettiin vuosikymmenen loppuvuosina Turusta Hämeenlinnaan.

Tarvasjoen kunnan väkiluku oli korkeimmillaan 1955, jolloin meitä oli 2330 henkeä. Tästä eteenpäin se muuttoliikkeen johdosta alkoi nopeasti laskea, vaikka teollisuuttakin alkoi kuntaan tulla mm. 1952 aloittanut Seppälän tiili- ja putkitehdas. Suurilan koulu paloi 1963, jonka tilalle kunta rakensi seuraavana vuonna uuden koulutalon. Vuonna 1964 lopetettiin oma kunnalliskoti ja liitettiin Karinaisten kanssa yhteiseen kuntayhtymän vanhainkotiin. Kunta juhli 1966 asutuksen 650-vuotisjuhla näyttävästi ja teetti kunnan historian. Jo 1967 loppui Liedonperän koulu lapsien vähetessä. Samana vuonna liitettiin vilkkaan pohdinan jälkeen Liedon peruskoulukokeiluun. Myös kunta liittyi kehitysvammapiiriin ja Paimion keskuslaitokseen. Kaatopaikka perustettiin samana vuonna Auran tien varteen. Seuraavana vuonna rakennettiin lääkäritalo ja Tarvas-Hovi, jonne sijoitettiin myös kirjasto.

Tarvas-Hovin valmistumisesta alkoi kunnan nopean kehittämisen ja rakentamisen vuosikymmenet. Ensimmäinen kerrostalo nousi keskustaan 1970 säästöpankin rakentamana ja seuraavana vuosina nousi uusia asuntoja keskustaan ja sen kaavoitus alkoi. Samana vuonna kun-

Tarvasjoen kunnanvaltuusto juhlahetkenä 9.4.1999 kunnan täyttyessä 130 ja kunnanvaltuuston 80 vuotta

ta liittyi Härkätien kansanterveystyön kuntainliittoon. Siirryttäessä 1972 peruskouluun loppui myös Alikulman koulu. 1973 rakennettiin uimahalli ja perustettiin kunnanjohtajan virka, johon valittiin Esko Kekki. Kunta rakensi vanhusten rivitalot 1974 ja maatalouslomitus alkoi. Kunnanjohtajaksi valittiin 1975 Stig Nyberg. Kaavoituksen ohessa alettiin rakentamaan kunnallista vesijohtoverkkoa ja vähän myöhemmin myös viemäriverkkoa. Jätevedenpuhdistamo rakennettiin 1979. Ensimmäiset katuvalot tulivat keskustaan jo 1971 ja pääteitä päällystettiin. Tehtiin kuntasuunnitelmia ja maankäytön yleissuunnitelmia. Kunnan ostettua Virolan tilan 1976, se kaavoitettiin ja rakentaminen sen alueelle alkoi. Vanhusten ateriapalvelu aloitettiin

ensimmäisenä läänin alueella 1979. Lasten perhepäivähoito oli alkanut 1975. Ensimmäinen kunnallinen vuokratilasto valmistui 1978.

Kuntamme väkiluku oli alhaisimmillaan 1980 laskien 1682 henkeen. Kunnan kehittäminen jatkui silti voimakkaasti ja pian väkilukukin alkoi nousta. Runkovesijohdot rakennettiin 1980-luvulla koko pitäjän kattaviksi ja kun 1983 laaditun Matakako-suunnitelman pohjalta perustetun Parravahan Vesi Oy:n toimittamaa vettä saatiin 1985, ei vedestäkään enää ollut pulaa. Samana vuonna valmistui ns. Hakutie Salosta Auraan. Kevyenliikenteen väylät valmistuivat keskustaan 1986. Rakentamista jatkettiin Hankaanmäkeen ja Tarvas-Hovista ympäristöineen ryhdyttiin rakentamaan vapaa-ajan-

keskusta. Vuosikymmenen vaihteessa valmistuivat vielä kaavat Tyllin teollisuusalueelle, Päivärinteelle ja Meijerin alueelle. Ensimmäinen kotiseutupäivä pidettiin Tarvasjoella 1988, vanhuksille avattiin päiväkeskus Hollitupa ja Euran koulu laajennettiin 1990.

Viimeinen vuosikymmen on ollut laajamittaisesti tietokone-aikaan siirtymistä kunnan kaikilla osa-alueilla. Lamasta huolimatta kunta on tälläkin ajalla investoinut huomattavasti. Ylävesisäiliö Tarvasjoelle valmistui 1994. Pitkään suunniteltu palvelukeskus hoiva-asuntoineen oli valmiina 1995. Samana aikaan jäähalliyhtiö rakensi upean katetun jäähallin Tarvas-Hovin mäelle. Viimeisimpänä valmistui viime vuonna urheilukentän peruskorjaus, jonka päätteeksi vihkiäiskisoja tätä kirjoitettaessa valmistellaan 13. 6. pidettäväksi.

Kertoessa Tarvasjoen kunnan historiasta, helposti kertoo vain puitteista, joita rakentaen on luotu, jotta kunta voi toteuttaa toimintaansa yhteisesti tehtäväksi päätettyjen asioiden ja tehtävien hoidossa. Kunnan kehityksestä kertoo jokin se, että vuoteen 1953 asti kunnantoinnoista vastasi palkattuna vain yksi sivutoiminen kunnansihteeri, jolle silloin otettiin toimistoapulainen. Nyt meidän hyvinvoinnista ja palveluista vastaa 73 henkeä, joista 63 on päätoimisia. Lisäksi me ostmamme huomattavan määrän palveluista ulkopuolisilta. Vieläkään ei kuntamme väkiluku ole noussut samaan määrään, kuin silloin vajaa 50 vuotta sitten. Tulevaisuutta on mahdoton ennustaa. Me voimme vain suunnitella ja varautua, sekä elää. ”Elää positiivisesti, yhteistyökkyisesti ja toivorikkaana”, kuten kunnansihteerimme viime Tarvaslehdessä toivoi.

400 vuotta sodasta Tarvasjoella

”Vanhin tiedossa oleva sota, jonka aikana myös Tarvasjoen seutu ohimennen joutui sotaanäyttämöksi, oli vuonna 1599 käyty Ruotsin laillisen kuninkaan, Puolan hallitsijan Sigismundin sekä hänen setänsä, Ruotsin väliaikaisen valtionhoitajan, Södermanlandin herttuan Kaarlen välinen loppukamppailu. Sigismundia edusti tässä kamppailussa Suomen käskynhaltijan Arvid Stålarmin ja Suomen ylipäällikön Aksel Kurjen johtama Suomen sotaväki, Kaarle taas hänen itsensä komentama Ruotsin armeijan osasto.” Näin kertoo Aulis Oja Tarvasjoen historiassa.

Neljä vuotta aikaisemmin oli syttynyt nuijasota, kun Kaarle-herttuan yllytyksestä Pohjanmaan talonpojat linnaleirirasitukseen ja verotuksen mielivaltaan tuskastuneina päättivät ajaa maasta Klaus Flemingin johtaman sotaväen ja ottaa vallan omiin käsiinsä. Nuijasota oli kuitenkin päättynyt verisesti tappioihin Nokiolla, Padasjoella, Savossa ja viimeiseksi Santavuorella Kurikassa. Vaikka Varsinais-Suomen talonpojat olivat vielä tiukemmin aateliston vallan ja raskaiden rasitusten alaisena, ei täältä lähdetty nuijasotaan tai kapinoitu. Ehkä syy olikin juuri pakkoalistumisessa.

Marski Klaus Fleming kuoli huhtikuussa 1597. Hänen seuraajakseen valittiin Suomen käskynhaltijaksi Arvid Stålarmin. Turun linnanpäällikkönä oli Juvan kartanon omistaja Hannu Eerikinpoika. Suomi pysyi edelleen uskollisena kuningas Sigismundille, joten Kaarle-herttua päätti palauttaa pakolla Suomen Ruotsin yhteyteen ja hänen valtansa alle. Niinpä hän elokuussa 1597 purjehti Suomeen, hajotti täällä häntä vastassa olevan sotaväen, joka perääntyi Hämeentien suunnassa sisämaahan ja ryhtyi piirittämään Turku.

Tunnetun ylioppilas Daniel Hjortin hajoitustyön ansiosta linna antautui nopeasti. Tällöin linnassa olleet aateliset rouvat mm. Ebba Fleming ja linnanpäällikkö Hannu Eerikinpoika joutuivat vangiksi Tukholmaan ja Hannu Eerikinpoika menetti Juvan Kartanon.

Jo lokakuussa 1597 Kaarle-herttua palasi Tukholmaan ja välien selvitykset

Marttilan suojeluskunta ja lotat pystyttivät 26.8.1934 prof. Einari Juvan aloitteesta Marttilan Mäntsälän kylään 29.8.1599 käydyin taistelun muistomerkkin.

kuningas Sidismundin kanssa jatkuivat. Kysymys oli paitsi valtataistelusta, viime kädessä katoolisten ja luterilaisten uskonsodasta, jonka Sigismundin taipumaton katolilaisuus viimesijassa ratkaisi. Säätyjen ehdoton vaatimus oli, että hänen oli luvattava ylläpitää Ruotsi-Suomen lakeja ja uskontoa, eikä lähettää maahan ulkolaisia virkamiehiä. Tähän ei Sigismund kuitenkaan suostunut ja hävitettiin aseellisen yhteenoton 25. 9. 1598 hänen oli lopullisesti lähdettävä maasta. Ruotsin säädöt julistivat 1599 Sigismundin menettäneen valtakunnan kruunun.

Sigismundin viimeiset uskolliset kannattajat pitivät kuitenkin puoliaan Suomessa jo kerran Kaarle-herttualle hävitettyäänkin. Suvella 1599 oli valtiollinen tilanne Suomessa sellainen, että aatelisto sotaväkeen, sekä pääosa kansasta oli uskollisia Sigismundille, mutta nuijasodan katkeran päätöksen takia Pohjanmaa halusi Kaarlen kuninkaakseen. Tosin halutuun hallitsija olisi ollut Erik XIV poika Kustaa, mutta hänelle ei annettu mahdollisuutta.

Saadakseen Suomen vastarinnan lopullisesti kukistetuksi Kaarle-herttua kokosi laivastonsa ja lähti Tukholmasta 19. 8. 1599 kohti Turku. Tarkoituksena oli saartaa suomalaisen sotaväki Turun linnan siten, että amiraali Jaakkima Scheel purjehti suuren laivaston kanssa

Turkuun ja Kaarle-herttua nousi joukkoineen maihin Karunassa. Hänen tarkoituksenaan oli katkaista Kuninkaantie Paimiossa ja Hämeentie Tarvasjoen Juvalla ja näin estää suomalaisten joukkojen perääntyminen Uudellemaalle ja Hämeeseen.

Tieto herttuan maihinnoususta oli kuitenkin ennättänyt jo saapua Turkuun ja suomalainen sotaväki jakaantui kahtia. Arvid Stålarmin johdolla jäi 700 miestä puolustamaan Turun linnaa ja Aksel Kurjen johdolla muut n. 1100 miestä marssi Paimion kirkolle herttuan joukkoja vastaan. Heti Paimioon saavuttuaan Kurki lähetti tiedustelijat Sauvon suuntaan Paimionjoen laaksoon. Niinpä tuo joukko joutui ensimmäiseen kahakkaan ruotsalaisten kanssa 26. 9. Vetäytyessään omien luo tuo osasto toi epäilyä, että herttuan joukkojen pääosa onkin kiertoitietä kulkemassa Halikkoon tai Marttilaan. Sen kuultuaan Kurki antoi heti käskyn joukkojen siirtyä Vaskion kautta Marttilaan.

Yöllä 27. 8. suomalaisten joukot leiriytyivät Marttilassa Krouvin-Hirvaksen maastoon. Samana aikaan kuitenkin herttuan joukot etenivät Paimionjoen laakossa länsipuolta Immasiin ja itäpuolella Rukkijoelle. Länsipuolella itenevät joukot saapuivat jokivartta Killalaa 27. 8. ja jatkoivat matkaa Euran, Kirkonkylän

ja Yrjättilän kyliin. Tänne ruotsalaiset leiriytyivät seuraavaksi yöksi ilmeisesti pahoin ryöstäen Tarvasjoen keskipitäjän kylät.

Aksel Kurjen tiedustelijat olivat havainneet ruotsalaiset Tarvasjoella ja kiidättivät siitä sanan Marttilaan. Kurki ilmeisesti uskoi koko herttuan joukon olevan täällä ja kun Härkätieltä 28. 8. alkoi ensimmäiset ruotsalaisjoukot lähestyä Marttilan kirkkoa, hän lähti ratsuväkiin ajamaan niitä takaa. Takaa-ajo jatkui koko päivän, jolloin ruotsalaiset perääntyivät aina Paimion puolelle asti.

Samana aikaan herttuan pääjoukko oli lähtenyt, Juvalla tulematta, Rukkijoelta Vaskion kautta Marttilaan, jonne eräät paimiolaiset petturit heidät opastivat. Pahaa aavistamaton suomalainen jalkaväki, tykistö ja kuormasto joutui herttuan 2000 miehen pääjoukon yllättämäksi 29. 8. aamulla. Tällöin herttua sai vähin taisteluin vallattua suomalaisten tykistön ja kuormaston ja jalkaväki joutui hajallaan puolustuskyvyttömäksi pae-ten Kosken suuntaan.

Tarvasjoelta palaava Aksel Kurkea ja hänen ratsuväkeään kohtasikin Marttilassa 29. 8. ikävä yllätys, kun he voitolliselta takaa-ajoltaan palasivat leiriin. Kovalla rynnäköllä he kuitenkin pääsivät herttuan joukkojen läpi Krouvin ja Huovariston pelloilla ja Koskella saavuttivat pakenevan jalkaväen, jonka koottuaan Kurki yritti vielä tehdä vastarintaa, sen kuitenkaan enää onnistumatta.

Katsottuaan vastustuksen turhaksi Kurki perääntyi joukkojensa jäännösten kanssa aina Viipuriin asti. Herttua taas johdatti joukkonsa ensin Helsinkiin, jossa hän luuli valtaavansa suomalaisten laivaston. Tieto kulki kuitenkin edellä ja pääosa laivoista ehti merelle ja näin monta Suomen aatelista pääsi turvaan Herttuan kostolta Viroon. Käytyään ensin oikeutta ja tuomittuaan yhdeksän vankiaan kuolemaan Helsingissä, herttua purjehti Viipuriin, jonne jo Aksel Kurki oli joukkoineen ehtinyt. Pian kuitenkin Viipurin antautui ja nimitettyään uuden linnanpäällikön herttua lähti Turku kohden paluumatkalle.

Huutolaispojasta palvelutaloon

Entisajan suomalaisessa yhteiskunnassa perhe oli kaiken ydin. Sen piirissä syntyi, kasvatettiin, elettiin, sairastettiin ja kuoltiin. Perhe oli ihmisen turvakehys, jossa yhteisvastuullisesti hankittiin toimeentulo ja pidettiin huoli lapsista, sairaista ja vanhuksista. Suuri onnettomuus oli joutua perheen ulkopuolelle ja yksinäisenä tai varattomana etsiä suojaa yhteiskunnalta.

Kirkollinen huoltotoiminta oli ainoa, joka jotenkin otti huostaansa kaikkein surkeimmat tapaukset. Maatalousyhteiskunnassa elettiin tälle vuosisadalle asti luontaistaloudessa. Ravinto oli tärkein perustarve ja palkat ja verot maksettiin pääosin luontaistuotteissa. Jos rahaa ei ollut, ei sen tarvekaan ollut suuri. Tärkeintä oli ruoka ja vaatteet, sekä vähän kattoa pään päälle.

Toht. Aulis Oja sanoo pitäjämme historiassa, että kirkollisesta huoltotoiminnasta on tietoja jo 1700-luvun puolivälistä alkaen, mutta hän ei halua siitä kertoa, koska sen lohduttomampaa luettavaa on edes entisajoilta vaikeata löytää. Seurakuntiin, niin myös meidän saarnahuonekuntaan, oli jossakin vaiheessa 1700-luvun lopulla perustettu vaivaskassa, josta jaettiin viljaa ja myöhemmin rahaakin torsi tarpeessa oleville. Erittäin suuri edistysaste oli holhousvoimien lakiin ottaminen 1809, jolloin jokainen orpolapsi ja itsestään huolehtimaan pystymätön sai lain määräämän holhoojan.

Köyhyyttä vastustava asetus annettiin 1817, jolla seurakuntien vastuuta lisättiin. Ensimmäinen varsinainen köyhäinhuoitolahti on vuodelta 1852, joka määräsi ne periaatteet miten ja kelle huoltoapua

Samoin Turun linnakin pian antautui, kun viesti Aksel Kurjen Marttilassa kärsimästä tappiosta saapui linnaan. Viipurista palattuaan Kaarle-herttua jakoi ankaraa oikeutta Turussa marraskuussa 1599 ennen paluutaan Tukholmaan. Näin vuosisadan päätyessä myös kuningas Sigismundin valta Ruotsissa ja Suomessa oli loppunut ja Ruotsin ja Puolan unioni hajonnut. Sotaa ei seuraavalla vuosisadalla Suomen kamaralla käyty, mutta sota ja sen rasitukset olivat jatkuvasti raskaana kansamme päällä.

Martilan pitäjän veroluettelo mainitsee kaikki Euran ja Kirkonkylän talot ja Yrjängin yksinäistalon autioina eli veronmaksukyvyttöminä vuonna 1600, koska kaikki nuo talot olivat tulleet edellisenä syksynä ryöstetyiksi ruotsalaisen sotaväen toimesta. Tilat pysyivät kuitenkin jatkossa entisillä omistajilla ja niiden veronmaksukyky palasi. Kuitenkin jo 1601 ja 1602 ankarat, ehkä historiamme ankarimmat katovuodet koettelivat kansamme. Talven 1601–1602 Kaarle-herttua vietti perheineen Virosta palatessaan Suomessa, jossa hän itse näki kansamme kurjan tilan pyrkien sitä määräyksillään parantamaan. Tällöin hän teki myös sovintoa Suomen aateliston kanssa, jolloin mm. Juvaa omistanut Hannu Eerikinpoika sai 1602 takaisin läänityksenä kartanon, jonka hän maanpelturina, ollessaan Turun linnan päällikkö 1597, oli menettänyt kruunulle. Samoin hänen poikansa, jotka myös olivat palvelleet Sigismundia armahdettiin ja hekin aikanaan omistivat Juvaa.

Aivan meidän päiviimme elänyt perimätieto, että suomalaiset ja ruotsalaiset taistelivat kuningas Kaarlen aikaan Tylilän ja Mäntään pelloilla pitäneen paikansa, sillä jos Aksel Kurjen ratsuväki ajoi ruotsalaisia takaa Paimion rajalle asti, niin hyvin viimeisten kahakoiden tantereiksi sopii Alikulman kylien maat. Tietoa ei ole mistä silloin ylitettiin joki. Oliko jo silta Juvalla tai tunnettu kahlupaikka. Sota ja taistelut olivat kuitenkin isämme mailla.

Suurilan Mikola. Kunnalliskoti 1937-1964.

oli annettava. Vaikka pääpaino oli suorassa vilja- ja raha-avussa, myös ruodussa kiertämistä tai elätiksi antamista vaadittiin. Uutta oli joka seurakuntaan rakennettavat vaivaistalot, joissa seurakunnan kustannuksella hoidettaisiin kaikkein työkyvyttömimmät, vanhukset ja raihaat.

Tarvasjoelle saatiin lainamakasiini viimein 1859, josta hätäavuksi voitiin jakaa viljaa ja siemeniä tarvitseville. Se oli suureksi avuksi suurina nälkävuosina 1866–68. Noina vuosina seurakunta perusti 1867 työhuoneen Horristen Vähätaloon, jossa lainajyväästä saadulla viljalla pelastettiin nälkäkuolemalla seudun köyhimpiä. Olojen parannettua työhuone kuitenkin lopetettiin.

Kunnallishallinnon alettua 1869 Tarvasjoella kunta otti vaivaskassan hoitoonsa, määräsi holhoojat, kokosi ruotujyvät ja -rahat, määräsi kuinka kukin vaivainen kulki ruodussa tai jäi pysyvästi halvimmalla häntä huutaneen hoitoon. Sen ajan pöytäkirjoista voi lukea, kuinka vielä työkykyinen vanhus tai pian sel-laiseksi tuleva lapsi oli holhoojalle arvokkaampi kuin täysin hoidettava tai henkisesti sairas. Voi myös nähdä, että oli todellista kristillistä armeliaisuutta. Voitiinpa ilman palkkiota ottaa hoitoon orpoja lapsia tai viiveisiä päivään elävä vanhus.

Köyhäinhuoltoasetus uusittiin v:nä 1879, jolla kunnat velvoitettiin erityisesti huolehtimaan kaikkein vaikeimmassa asemassa olevista kansalaisista. Kuntien

Kunnalliskodin johtokunta 1963. Seisomassa vas. Viljo Laine, Pentti Hallanheimo, Hanna Vesamo (myös johtajatar), Oiva Sintonen ja Viljo Kuukkala. Istumassa Ilmari Rekikoski ja Otto Vesamo.

annettiin kuitenkin ratkaista huolto-ongelmansa omin ratkaisuin, vaikka köyhäintaloja kehoitettiin rakentamaan. Tarvasjoella jatkettiin entisin keinoin, ruodut hoitivat vaivaisensa ja huutaen annettiin hoitoon. Uuden holhouslain, joka annettiin sata vuotta sitten 1898, mukainen holhouslautakunta oli täällä varsinainen ensimmäinen kunnallinen lautakunta ja se aloitti kolmijäsenisenä 1900. **Vaivaishoidossa luovuttiin 1. 1. 1908** ruotujyvien koonnista ja siirryttiin yksinomaan rahaan. Jyväästä silti 1930-luvulle asti, koska uskottiin saatavan viljassa runsaammin apua kuin rahassa. Ruoduilla oli edelleen heille määrättyjen ihmisten elatusvelvollisuus, mutta kunta pyrki heille ostamaan mäkätupia asunnoiksi ja antamaan rahallista apua, jolloin kiertäminen talosta taloon loppui. Marttilaan oli saatu kuntien yhteinen

kättilö 1877 ja lääkäri 1893. Tarvasjoki sai oman kättilön 1899, joka auttoi myös rokotuksessa. Pöytäkirjoista näkee päätöksiä, joilla köyhiä ihmisiä lähetettiin kunnan kustannuksella Helsingin klinikalle ja Turun sairashuoneelle. Myös oma lääkäri antoi köyhille ilmaista hoitoa. Kunta on myös 1907 tehnyt päätöksen, että kaikki holhouksen tai vaivaisavun piirissä olevat lapset on lähetettävä kouluun ja heille annetaan ilmaiset kirjat eikä lukukausimaksua peritä.

Kuntamme ensimmäinen sosiaalilautakunta, vaivaishoidon hoitokunta, sai lisää inhimillisyyttä, kun hoitokuntaan 1911 valittiin kolme naista Emilia Tuomola Seppälästä, Miina Nikula Killalasta ja Helmi Lindström Juvalta. Hoitokunta jäi historiaan 1922, kun uuden köyhäinhuoltolain mukainen köyhäinhuoltolautakunta perustettiin. Tässä lautakunnassa jokaiselle jäsenelle oli määrätty oma valvontapiirinsä. Seurakunnan perustettua 1923 diakonissan toimen, hänen katsottiin hoitavan myös kunnan sairaanhoidon tarpeet ja hyvin korvasikin vuoteen 1945, jolloin kuntaan otettiin terveysisärisar.

Kunnalliskoti Mikolaan

Ensimmäisen köyhäinhuoltolautakunnan puheenjohtaja Otto Vesamo toimi ponnekaasti kunnalliskodin hankkimiseksi asunnottomille köyhille, sairaille ja yksinäisille vanhuksille. Kunnalle tuli ehdotuksia useiden tilojen myynnistä tähän tarkoitukseen, mutta hankkeet ka-

maatilan peltotöissä. Nopeasti kuitenkin näiden yksinäisten asunnottomien miesten voimat vähenivät ja heistä oli apua vain pikkuaskareissa. Montaa vuoteeseen hoidettavaa ei kerralla muisteta oleen. Joukossa oli aina muutama karkaamaan pyrkivä dementikko ja vähän henkisesti sairas.

Maatilan tuki kunnalliskodin ruokahuollossa oli suuri varsinkin sotavuosina. Mikolalla oli oma johtokunta, joka piti hyvää huolta kodin toimivuudesta. Sen apua tarvittiin joskus fyysisestikin maatilan tai hoidon ongelmassa. Kunta perusti 1955 sosiaalisihteerin viran, johon ensimmäisenä valittiin Aila Virta. Hänen ohjauksessaan sosiaalitoimi laajensi tehtäväkenttäänsä vanhustyössä, mutta myös lapsiperheet huomioitiin. Kunta oli 1952 ottanut ensimmäisen kodinhoitajan, joka sen ajan vielä monille suurperheille antoi apua vaikeissa elämäntilanteissa. Köyhäinhuoltolautakunnan nimi muutettiin 1960 sosiaalilautakunnaksi, joka paremmin vastasi muutunutta yhteiskunnan huoltotehtävää.

Yhtenä yksityiskohtana mainittakoon, että parantamaan asukkaiden viihtyisyyttä kunta osti kunnalliskotiin radion 1956. Kunnalliskodista myytiin karja 1959. Pitkään käytyjen neuvottelujen jälkeen Tarvasjoki päätti perustaa vanhainkoti-kuntainliiton Karinaisten kanssa. Niinpä 1964 päätettiin lopettaa oma kunnalliskoti liittyä Karinaisiin, jossa rakennettiin lisää.

Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkoti

Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkodissa pitkään työskennellyt lähihoitaja Kristiina Rauhala on tutkinut vanhainkodin historiaa ja koonnut sen arkistosta koosteen hoitotyön ja hallinnon kehityksestä kuntainliiton 35 vuoden ajalta. Sosiaalitoimen nykypäivään Tarvas-lehti palaa lehden seuraavassa numerossa.

Miksi yhteinen kuntainliiton vanhainkoti

Sosiaalihuollon piiritarkastaja oli käynnillä Karinaisten kunnalliskodissa 4. 5. 1956 todennut seuraavaa:

”Kun kunnalliskotia nyt aiotaan laajentaa siipirakennuksella, olisi uuteen osaan sijoitettava sairasosasto, koska laitoksessa tule aina olemaan pitkäaikaista tautia potevia hoidokkeja, joiden hoito yleisellä osastolla tuottaa hankaluutta.

Sairasosaston hanke on edelleen ollut toteuttamatta 7. 2. 1960, jolloin sosiaalihuollon tarkastaja kehoittaa Karinaisten sosiaalilautakuntaa tekemään valtuustolle esityksen, ”että valtuusto ehdottaisi Tarvasjoen ja Marttilan kunnille kuntainliiton muodostamista, yhteisen sairaskodin rakentamista ja ylläpitämistä varten Karinaisissa.”

Yhteinen hanke sairasosaston perustamista varten Karinaisten ja Tarvasjoen kesken käytiin neuvottelukokouksessa Tarvasjoen kunnantöimistössä huhtikuun 20 päivänä 1961. Samassa kokouksessa silloinen Karinaisten kunnanvaltuuston puheenjohtaja esitti myös kunnalliskotien yhdistämistä. Kokouksen osanottajat olivat yksimielisiä yhdistymisestä ja päättivät ehdottaa hanketta kuntien valtuustoille.

Vanhainkodin perustamissuunnitelma laadittiin Karinaisten-Tarvasjoen kuntainliiton liittovaltuuston kokouksessa 21 päivä marraskuuta 1961. Perustamissuunnitelma oli saapunut hyväksyttäväksi Turun ja Porin lääninhallitukselle helmikuussa 1962.

Kuntainliiton nimeksi tuli Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkodin kuntainliitto, jonka kotipaikkana oli Karinaisten kunta. Kuntainliiton tarkoituksena oli ylläpitää jäsenkuntia varten yhteistä vanhainkotiä, jossa on yleinen osasto ja sairasosasto. Karinaisten kunta luovutti silloisen kunnalliskotinsa ilman luovutus hintaa kuntainliiton käyttöön. Myös rakennustontti luovutettiin kuntainliitolle ilman omistusoikeutta niin kauaksi aikaa, kuin kuntainliitto on toiminnassa.

Toksovassa seurakunnan uusi nousu

Toksovan seurakuntaelämä päättyi juhannuksena 1936 pidettyyn jumalanpalvelukseen. Kirkon ovet sinetöitiin, ja evankelisen kirkkoherran Juha Varosen oli pidettävä lähtösaarnansa Kelton kirkossa 5. päivänä elokuuta. Hänen oli poistuttava maasta 6. päivänä elokuuta 1936 kello 6.00 Leningradista lähtevällä junalla, perhe oli jo muuttanut kesällä Suomeen. Lähtöseuroja pidettiin koko yön kello 4 saakka Jaanilassa, Mari Kiurun kotona.

Paluu

Stalinin vainot ja pakkosiirrot eivät tukahduttaneet syntyneitä hengellistä elämää. Kun jäännös oli palannut takaisin kotiseudulle, alettiin kaivata kirkkoa takaisin. Hengellisiä tilaisuuksia pidettiin kodeissa ja hautausmailla, välillä miliisien häätäminä. Toksovan seurakunta oli Pohjois-Inkerin suurimpia, seurakunnassa oli 11 000 jäsentä. Lähes kaikki kylät Toksovassa olivat olleet suomalaisia. Suomenkielinen kansakoulu oli Toksovassa kirkon vieressä. Koulurakennuksesta on vielä puolet jäljellä.

Toksovan seurakunnan ensimmäinen jumalanpalvelus pidettiin hautausmaalla keväällä 1990, kun paikallinen kyläneuvoston puh.joht. ei antanut lupaa kirkon käyttöön, vaikka luvat oli tullut kaikilta ylempiltä viranomaisilta. Ensimmäisen jumalanpalveluksen pitivät Arvo Survo ja Väinö Reinilä Jurvasta.

Jumalanpalveluksia pidettiin aluksi diskoksi ja elokuvateatteriksi muutetussa kirkossa. Enää ei seurakuntalaisten tarvinnut matkustaa Pushkinon kirkkoon Pietarin eteläpuolelle. Toksova sijaitsee kaksikymmentä kilometriä Pietarista koilliseen. Välillä pidettiin jumalanpalveluksia huoltorakennuksen yhteyteen rakennetussa seurakuntasalissa.

Kirkko ja seurakunta uudistuu

Toisena adventtina 1994 vihittiin kirkko entistötynä uudelleen käyttöön.

Seurakunnassa on 630 jäsentä, ja suuren kirkon ylläpitokustannuksista seurakunta ei kykene yksin pitämään huolta, vaan tarvitsee suomalaisten ystävyysseurakuntien tukea. Seurakunnan tulisi kasvaa viisinkertaiseksi, ennenkuin se itse kykenisi tähän. Seurakuntaan on liittynyt n. viisikymmentä uutta jäsentä vuosittain, mutta muuttoliikkeen ja kuolleisuuden takia on myös saman verran vuosittain vähentynyt.

Seurakunnan nykyinen alue on laaja, ulottuen Pietarin kaupunkiin etelässä, entiseen Suomen raja-alueeseen pohjoisessa, lännessä ns. Käkisalmen tienhen ja idässä Laatokkaan. Tosin Laatokan ranta on asumaton entiseen Miikkulaiseen saakka, koska se on ollut ampumarata-alueita. Seurakuntaamme kuuluu entiset Miikkulaisen, Vuoleen ja Lempaalan seurakunta-alueet. Kyliä ovat Stiklaano, Vaskele, Karpala, Vuole, Lehtoisi, Kuivasi, Leiskula, Ala- ja Ylä-Osseli, Hiittola, Uusi Toksova, Toksova, Kaukolovo, Rappula, Kujala, Mistola, Enkolovo, Kuismala, Murina, Devakino, Laurikkala, Kopitolovo ja Bukri.

Inkerin kirkko on antanut tämän alueen seurakunnan lähetyksentäksi. Kirkon lähetystoiminta käsittää koko Venäjän, joten täällä riittää lähetyksentää. Arviolta 30 % kansasta ei kuulu mihinkään kirkkoon. Suuri haaste on, että seurakunnat sytyisivät lähetyks- ja diakoniatyölle. Erityisesti tarvittaisiin venäjänkielisiä lapsityöntekijöitä. Nuorille ja vanhemmille voidaan Sanaa julistaa tulkin välityksellä, mutta ei niin hyvin lapsille. Lapsissa ja nuorisossa on tämän maan tulevaisuus.

Lapset ja nuoret

Olemme useampana vuonna saaneet paikallisia ihmisiä pyhäkoulupettajien

kurssille, mutta pelkkä koulutus ei riitä. Täytyy kasvaa omassa hengellisessä elämässä ja saada rakkaus työhön sekä lapsiin. Lapsia on tulossa seurakunnan lasten tilaisuuksiin ja leireille vaikka kuinka paljon. Koulut ja lastentarhat ovat osittain avoinna. Lastenraamattuja olen saanut jakaa lähinnä ensiluokkalaisille, heille niitä meni vuosittain 500 kpl.

Nuorten toimintaan on tullut noin kolmekymmentä nuorta, joista kokoontuu perjantain raamattupiiriin parisenkymmentä. Seurakunnan nuorista yksi on Kelton koulutuskeskuksen teologikursilla valmistuakseen diakoniksi ja myöhemmin papiksi. Nyt hänet on siunattu katekeetiksi. Suomalaisten työntekijöiden tavoite on se, että he tulisivat tarpeettomiksi ja työt siirtyisivät paikallisille työntekijöille. Voi olla vielä pitkä aika ennenkuin tähän päästään.

Rippikoulu on täällä parhaimpia työmuotoja. Kun sitä ei ole ollut vuosikymmeniä, niin myös vanhemmat ihmiset tulevat siihen. Nuorille pidetään rippikoulua kesäisin päivärippikouluna, jolloin niiden yhteydessä on myös ruokailu. Nuorten joukko on kasvanut juuri näistä rippikoululaisista.

Aikuiset

Aikuisväestöstä, joita on seurakunnan enemmistö, on suomenkieltä ymmärtäviä tai osittain ymmärtäviä noin 80 %. Suomenkielen käyttö kiellettiin totaalisti 1936, joten viisi-kuusikymmentä vuotiaista vain harvat oppivat kotonaan suomen kielen, ja lähes kaikki nuoret puhuvat vain venäjää. Seurakuntaan on tullut myös venäläisiä ja tästä syystä useimmissa tilaisuuksissa käytetään kahden kieltä. Ovet ovat avautuneet täkäläisiin laitoksiin kuten Kuismalan palvelutaloon ja Toksovan sairaalaan, joissa on mukana myös joku inkeriläinen venäläisten joukossa.

Lempaalassa, Lieskulassa ja Rappulassa pidämme jumalanpalveluksia niille ihmisille, jotka eivät pääse kirkkoon. Kotikäyntejä teemme niiden luokse, jotka ovat sairaita tai liikuntakyvyttömiä.

Diakoniapiiri kokoontuu keskiviikkoina päivällä, jolloin vanhemman väestön on helpompi liikkua. Kaikki ne, jotka ovat olleet Leningradin piirityksessä, ovat saaneet vapaaliput juniin ja linja-autoihin, joten heille tämä ei tuo kustannuksia. Diakoniapiirissä tarjotaan vaatimatonta ruokailuun tai kahvin kanssa, raamatunopeudesta, jonka voisi sanoa olevan jatkorippikoulua sekä mahdollisuus käydä lääkärissä vastaanotolla. Näin Suomessa käytetyt sanat, kolme S toteutuvat, eli soppaa, sielunhoitoa ja saippuaa, jonka tilalla on sairaanhoitoa.

Eläkkeet ovat pieniä, noin 400 R/kk eli nykyisellä kurssilla 100 mk/kk. Tämä juuri riittää ruokaan, kun itseltä ovat perunat ja vihannekset. Lääkkeisiin ja muiden elättämiseen se ei riitä. Diakoniatömmän yhteydessä meillä seurakunnassa on myös oma lääkärin vastaanotto kaksi kertaa viikossa, ja se on maksuton. Lahjoitetut lääkkeet menevät tämän lääkärin kautta niitä tarvitseville.

Seuroja pidetään eri kylillä ja kerran viikossa lauantaisin myös Toksovassa. Vanhempi seurakuntaväki muistaa Siionin Kanteleen laulut vieläpä hyvin tarkkaan. Muistavat montako säkeistöä oli aikaisemmissa lauluissa ja muistavat jopa ulkoa niitä lauluja, joita heidän rippisänsä Juho Varonen oli heille Siionin Kantaleesta antanut.

Tämä vanhempi seurakuntalaisten joukko, vaikka se on pienikin, on seurakunnan ydin. Heidän rukouksensa on nostanut seurakunnan uuteen nousuun. Toivottavasti he vielä pitkään rukoilevat seurakunnan pysymistä apostolisessa tunnustuksessa.

Seurakunta kokoontuu kokoonsa näiden aktiivisesti jumalanpalveluksiin, jot-

Seurakunta kokoontui väliaikaisessa kirkossa eli suomalaisten rakentamassa seurakuntatalossa.

ka pidetään kaksikielisinä. Jumalanpalveluksissa kävijöitä on keskimäärin sata. Nuorten lauluryhmä esiintyy usein näissä tilaisuuksissa. Kirkkokuoro puuttuu. Kanttori käy vain sunnuntaisin säestämässä jumalanpalveluksissa. Kirkossa on Pietarin hienoimmat urut, ja täällä on mahdollisuus järjestää hengellisiä urkukonsertteja, varsinkin kun Toksovassa asuu tunnettu urkutaiteilija Olga Minkkina. Tämä madalluttaa kirkon kynnystä myös niille, jotka eivät ole juuri evankeliumia kuulleet.

Eskon tie Toksovaan

Minut tuotiin Toksovaan, ensin saarnaajaksi, SLEYN saarnaajien ja pappien kanssa. Pastori Väinö Paldán ja minut valittiin menemään Toksovaan. Väinö oli täällä ennenkin käynyt, pitänyt myös rippikoulua. Seurakunta ja silloinen kirkkoherra Eero Halme esittivät minua kirkkohallitukselle vihittäväksi diakoniksi. Marraskuussa 1994 sain kolmen muun suomalaisen kanssa diakonivihkimyksen. Opiskeltuani Kelton koulutuskeskuksessa teologikursilla sain pappisvihkimyksen kesäkuussa 1998. Hain avoinna ollutta Toksovan kirkkoherran virkaa, ja kun ei muita hakijoita ollut, tulin valituksi. Elokuun 9. p:nä 1998 piispa Aarre Kuukauppi asetti minut kirkkoherran virkaan avustajanaan kirkkoherra Juho Varosen vävy Oskar Björklund.

Diakonivihkimyksen jälkeen lupauksiin olemaan Venäjällä 21 pv/kk ja kun otin seurakunnanhoitajan viran tammi-kuussa 1998 muutin kokonaan asumaan Venäjälle. Vaimoni Hilkan siirryttyä varhennetulle eläkkeelle ja vapauduttua lastenlasten hoidosta hän tuli syksyllä 1998 pysyvästi tänne.

Täällä oleminen ei ole ollut vaikeaa. Tietysti on monenlaisia ongelmia, mutta ne kuuluvat luonnollisesti työn kuvaan. Kun miettii miksi ei ole vaikeaa, niin ymmärtää sen rukosutuen, jota olemme saaneet täällä ja Suomessa olevilta ystävilta. Työ on yhteistä ja ilman tätä esirukousta työ kävisi vaikeaksi. Teidän esirukouksiinne jään

Esko ja Hilka Haapalainen

**Su 29.8. klo 10
Esko Haapalainen
saarnaa Tarvasjoella
klo 19 urkukonsertti
Olga Minkkina**

Aleksanterin kirkko nykyisessä asussaan.

TARVASJOEN KIRKKO SAI LAHJOITUKSEN

Paastonajan alkaessa su 21. 2. Tarvasjoen Maataloustuottajanaiset lahjoittivat kotiseurakunnan kirkkoon, joka tänä vuonna täyttää 220 vuotta, kaksi alttariliinaa. Luovutus, josta oheinen kuvamme, tapahtui messun jälkeen.

Luovuttajina toimivat tuottajanaisten puheenjohtaja Maija Vainio ja Tuulikki Sipilä. Vastaanottajina seurakunnan taholta olivat taloudellisen jaoston puheenjohtaja Pekka Mäkinen ja kirkkoherra.

Maija Vainio puhui tilaisuudessa seuraavasti:

"Monet muistavat vielä vuosikymmenten takaisia kirkkomatkoja. Usein tultiin kirkkoon pitkien matkojenkin takaa kesäisin kävellen ja myöhemmin jopa polkupyörällä.

Vaatimattomienkin olojen keskeltä saavuttiin kirkkoon, jossa kaunis alttaritaulu ja suuret kynttiläkruunut tuntuivat suorastaan mykistäviltä. Tunnelma lapsuuden kirkosta on jäänyt pysyvästi mieleen. Nämä sanat ovat kuin tehty minulle ja usealle muullekin meille tuottajanaisille.

Olemme nyt luovuttamassa uudet alttariliinat tähän kotikirkkoon 20 vuotisen

toimintamme muistoksi. Toivomme, että nämä ilahduttaisivat teitä seurakuntalaisia kuunnellessamme kirkkoherran julistamaa sanaa ja varsinkin käydessämme Herran ehtoollisella. Silloinhan ne ovat silmiemme edessä nähtävinä parhaiten.

Nyt on aika muistella, katsoa tähän hetkeen ja katsoa tulevaisuuteen. Raskaitakaan aikoja emme vaihtaisi pois. Nekin kertovat kaikkivaltiaasta Jumalasta ja hänen huolenpidostaan. Ei oikein osaa sanoiksi pukea, mutta on sellainen kiittävä mieli."

Tämän pienen juhlahetken jälkeen siirryttiin seurakuntatalolle Tuottajanaisten tarjoamille kirkkokahveille.

IHMEIDEN TEATTERI ESITTÄÄ

KIRKKONÄYTELMÄN

DARIO FO: ILVEILIJÄN SYNTY

Kertomus Jeesuksesta ja köyhästä maamiehestä vanhan perinteikkään toriteatterin tavoin

SU 13. 6. klo 20.00 TARVASJOEN KIRKOSSA

seurakuntamatka 4.–11. 10. 1999

Israeliin

- 4 vuorokautta Galilean Tiberiassa, hot. Ariston Gennesaretin rannalla
- 3 vuorokautta Jerusalemissa, hot. Central
- purjehdus Gennesaretin järvellä, uinti Sachnen luonnonpuistossa
- käynti Beetlehemissä ja Kuoleella merellä, ym.
- hiljennymme uskomme pyhillä paikoilla
- matkan hinta päivälennoin ja puolihoidolla 4490 mk, retkipaketti erikseen
- ilm. pappilaan p. 4847 120 ennenkuin lentopaikat loppuvat!

seurakuntamatka

Viipuriin ja Pietariin 16.–18. 7. 1999

- tutustuminen keskiajan ja uuden ajan Viipuriin
- yö hot. Drusbassa
- kaupunkikiertäminen Pietarissa, tavaratalossa käynti
- yö hot. Moskovassa
- jumalanpalvelus ja kirkkokahvit Toksovassa
- ilm. pappilaan viim. 15. 6. p. 4847 120
- matkan hinta puolihoidolla 1030 mk

Kummiluokka Nepalista seurakunnalle

Tarvasjoen seurakunnalla ei ole ollut siten viime vuoden nimikkolähettiä Nurmisen perheen palattua Marseillestä lähetystyöstä viime kesänä takaisin Tarvasjoelle. Tammikuussa valittiin uusi lähetystyön johtokunta päätti pyytää Suomen Lähetysseurasta nimikkolähetin sijasta nyt kummilapsen.

Saimmekin kokonaisen kummiluokan Nepalista Lalitpurin Nursing Campuksesta, joka on perustettu Nepalin Yhdistyneen Lähetysten (United Mission to Nepal) toimesta 40 vuotta sitten. Lalitpurin Nursing Campus on sairaanhoitopilaitos ja kuten nimikin sanoo, se kouluttaa sairaanhoitajia Nepaliin. Tarvasjoen kummiluokka, 45 tyttöä, aloitti opiskelunsa 15. 3. 1999 ja valmistuu v. 2002. Opiskelu kestää siis kolme vuotta. Joskus loppukokeet viivästyvät poliittisten levottomuuksien takia. Tänä vuonna loppukokeet olivat kuukauden myöhässä. Nyt aloittaneen kummiluokkamme ensimmäinen loma alkaa kesäkuussa ja kestää kuukauden. Koulu sijaitsee Patanin kaupungissa vanhassa Rana-palatsissa, jota on laajennettu ja korjaustyöt jatkuvat edelleen.

Suomen Lähetysseuran työ Nepalin Yhdistyneen Lähetysten yhteydessä alkoi v. 1977 ja Lähetysseuramme tuki Yhdistyneelle lähetyskylle on merkittävä. Myös Suomen valtion kehitysyhteistyövaroja saadaan erilaisiin projekteihin. Mutta Tarvasjoen seurakunnan lähetystyön tuki menee suoraan kummi-

luokan tyttöjen hyväksi. Olemme sitoutuneet lähettämään 300 mk/kuukausi kummiluokalle, joka taloudellisen tuen lisäksi kaipaa rukoustukea. Tyttöjen on yleensäkin vaikea päästä Nepalissa kouluun. Väkivalta naista kohtaan ja tyttöjen vieni ilotaloihin Intiaan on yleistä.

Nepal on ainoa hindukuningaskunta maailmassa. Kastilaitos on kyllä kumottu, mutta kastijattelu ja kohtaloukko on edelleen voimakasta. Uskonnon vaihtamiseen tähtäävä toiminta on yhä rikos Nepalissa, ja kristityksi kääntyvä voi joutua sukunsa hylkäämäksi. Siitä huolimatta kristittyjen määrä on kasvanut voimakkaasti olojen vapautumisen myötä 1990-luvulla, sillä uudessa perustuslaissa ihmisoikeudet ja uskonnonvapaus ovat selkeästi esillä.

Mietit ehkä, miten voit auttaa nepalilaisia tyttöjä kummiluokallamme? Voit halutessasi antaa vaikka pienenkin lahjasi lähetystyön järjestämässä tilaisuudessa kahvirahana tai kolehtina. Voit myös halutessasi laittaa rahaa Osuuspankkiimme lähetystyön johtokunnan tilille ja rukoilla myös näiden 45 tytön puolesta heitä kävi äskettäin kuvaamassa yhteyshenkilömme Riitta-Leena Voutilainen. Tytöt olivat pihalla syömässä leipää ja paahdettuja, tuliseksi maustettuja papuja välipalaksi, mutta kuvauksen alkaessa tulikin hirveä rankkasade. Myöhemmin saamme nähdä, mitä kuvista tuli vai tuliko mitään.

Lalitpurin Nursing Campus 1999 aloittaneet sairaanhoitajaopiskelijat.

Kirjeenvaihtoa voi puolin ja toisin käydä Riitta-Leenan välityksellä suomenkielellä. Hänen osoitteensa on:

Riitta-Leena Voutilainen
UMN, P.O.Box 126
KATHMANDU
NEPAL

Huutolaispojasta palvelutaloon

jatkoa siv. 3

Vanhainkodin hoitopaikat jakautuivat Karinaisille yleiseltä osastolta yhdeksän- ja sairaosastolta yhdeksän – eli yhteensä kahdeksantoista hoitopaikkaa. Tarvasjoelle tuli yleiselle osastolle kahdeksan ja sairaosastolle seitsemän hoitopaikkaa eli yhteensä viisitoista hoitopaikkaa. Laitokseen tuli kaikkiaan yhteensä kolmekymmentäkolme hoitopaikkaa.

Sairasosaston rakentaminen

Yhteinen kuntainliiton sairaosaston rakentaminen oli toteutunut Karinaisten ja Tarvasjoen kesken ja suunnittelussa edettiin piirustusten hankkimisvaiheeseen 29. 11. 1961. Rakentamisen oletettiin alkavan vuonna 1962.

Rakennustöiden aloittaminen siirtyi kuitenkin vuoden 1963 keväeseen, koska liittohallituksen kokouksessa 5 päivänä heinäkuuta 1962, rakennuspiirustukset olivat vielä arkkitehdin hallussa, eikä liittohallitus ollut saanut niitä käsiteltäväksi. Todetaan vielä, mikäli rakennustyöt aloitettaisiin syksyllä se olisi kustannuksiltaan kalliimpaa ja hankalampaa. Lisäksi jouduttaisiin Karinaisten kunnalliskodin hoidokit siirtämään väliaikaisiin hoitoloihin talvikaudeksi. Kesäaikana hoitotilat olisi helpompi järjestää.

Talousarviokäsittelykokouksessa 25 päivänä heinäkuuta 1963 päätti liittohallitus esittää valtuustolle seuraavat virat: johtajatar ja apuhoitaja. Työsopimussuhteeseen keittäjä ja kolme laitosapulaisa. Työaika tulisi olemaan 141 t./3 vko.

Karinaisten-Tarvasjoen kuntainliiton vanhainkodin liittohallituksen kokous oli pidetty Karinaisissa 9. 12. 1963. Kokouksessa tehtiin Karinaisten ja Tarvasjoen kunnille anomus kunnalliskotien irtaimiston lahjoittamisesta kuntainliitolle.

Yhteinen toiminta käynnistyy

Karinaisten-Tarvasjoen kuntainliiton kunnalliskodissa suoritettujen tarkastusten perusteella 11. 12. 1963, todettiin seuraavaa: ”Kun osasto muutoin ilmeisesti tulee olemaan tasoltaan verrain korkeat vaatimukset vastaavaa luokkaa, on tähdellistä, että myös hoitohenkilökunta on riittävästi.

Kuntainliiton kokouksessa 14. 2. 1964 oli tiedoksiannoissa todettu, että kunnalliskotiin oli saapunut hoidettavat henkilöt.

Vihkiäistilaisuutta vanhainkodissa on vietetty kauniina syyspäivänä 1. 10. 1964 runsaan juhluvieraajoukon kera, sosiaaliministeriön edustajan tervehdyksen ja onnittelujen myötä. Tarvasjoen ja Karinaisten kuntalaiset kutsuttiin tutustumaan vanhainkotiin 2. 10. 1964.

Karinaisten-Tarvasjoen kuntainliiton vanhainkodissa 1964–1970 luvulla, hoidettavien taustasyistä tulee esille korkea ikä, erinäiset sairaudet, vanhuus, invalideetti, vajaakykyisyys ja kodittomuus.

Ammateista esille tulee: emäntä, keittäjä, suutari, liikkeenomistaja, ompelija, maanviljelijä, kirvesmies, tilallinen, kätilö, pankkivirkailija, kauppiaan leski, ja autoilijan leski.

Hoidettavien toiminnasta mainitaan heidän osallistuneen työskentelyyn voimiansa ja kykyjensä mukaan. Sen aikaista (nykyaikaista) askartelua oli koetettu panna alulle, mutta se ei ollut tuottanut tulosta.

Hengellisestä toiminnasta mainitaan hartaustilaisuudet, kirkkokuoron vierailut, sekä erilaisten seurojen ja järjestötoimintojen käynnit.

Radiota kuunneltiin ja televisiota kat-

seltiin. Vietettiin nimi- ja syntymäpäiviä.

Huollettavien yksityisomaisuudesta oli pidetty tarkkaa päiväkirjaa.

Kansaneläkkeestä 1960-luvulla oli jäänyt omaan käyttöön kaksikymmentä markkaa. Näistä säästöistä oli kertynyt useimmille varteenotettavat säästöt. Huollettavat halusivat olla omavaraisia ja säästivät mahdolliset hautauskulunsa, jotta omaisille ei jäänyt kyseisiä rasituksia.

Läänin sosiaalihuollon piiritarkastaja on onnitellut kuntainliittoa sen aikaisen ja tarkoituksenmukaisen huoltolaitoksen valmistuksen johdosta 5. 3. 1964 toden taas kerran, koulutetun hoitohenkilökunnan tarpeellisuuden ja riittävyyden, ja on tyytyväinen, että osastolle oli valittu koulutettu sairaanhoitaja.

Karinaisten-Tarvasjoen kuntainliiton kunnalliskodissa suorittamassa tarkastuksessa 23. 2. 1966 todetaan hoidokien olevan tyytyväisiä oloihinsa, myös siisteys ja järjestys on ollut erittäin hyvä.

Läänin sosiaalihuollon piiritarkastajan käynnit laitoksessa olivat yleensä yllättäviä, niistä ei ilmoitettu etukäteen. Näin saatiin luotettava kuva laitoksen ilmapiiristä.

Tohtori Simo Korte saapumassa vanhainkotiin.

Vanhainkodin henkilökuntaa 1910-luvulla.

Kuntainliittosuunnitelma 1970-luvulla

1970-luvun alussa sairaosaston potilasaines on ollut varsin iäkäs ja pitkäaikaissairaiden hoitotaso on edustanut korkeata luokkaa. Laitosta todettiin hoidettavan hyvin, mikä ilmeni ulkonaisten puitteiden huolellisesta hoidosta ja hoidettavien tyytyväisyydestä.

Ulkoympäristöä ja piha-alueita täydennettiin puutarhasuunnitelmaa toteuttamalla.

Kansanterveyslaki astui voimaan 1972 keväällä. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalle määrätty maksukyvyyn mukainen maksu.

Vanhainkodin liittohallitus on esittänyt Karinaisten kunnalle helmikuussa 1972, että vanhainkodissa oleva sairaanhoitaja ja kaksi apuhoitajaa siirretään Karinaisten terveyskeskuksen alaisuuteen, mikä kuitenkin on jäänyt toteutumatta.

Vanhainkotipaikkoja lisää 1974

Henkilökunnan asuntola muutettiin yleisen osaston tiloiksi, uusia hyväkuntoisia hoidettavia sijoitettiin kahden hengen huoneisiin. Hoitopaikkaluvut vanhainkodissa lisääntyivät 33:sta, 43:en. Karinaisten kunta 18 + 5 = 23 paikkaa ja Tarvasjoki 15+5 = 20 paikkaa.

Palvelutason ylläpitämiseen ja säilyttämiseen tähtäsi henkilökunnan tarpeen tarkastaminen, lisääminen ja työaikajärjestelyjen uudelleen organisoiminen. Koulutetun sairaanhoidon henkilökunnan saanti oli vaikeaa, haettavissa olleista viroista huolimatta.

Sosiaalihuollon läänintarkastaja on kehoittanut kääntymään kansanterveys-työn kuntainliiton puoleen, anomalla sieltä puuttuvia sairaanhoitopalveluja.

Vuoden 1977 alusta voimaan tulleen kunnallislain mukaan, kuntainliitolla oli oltava kuntainliittosuunnitelma. Sitä valmistettaessa jäsenkunnille tuli varata suunnitelmaa koskevien esitysten tekeminen. Kuntainliittosuunnitelma laadittiin viisivuotiskaudeksi.

Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkodissa käynnistyi kuntainliittosuunnittelutyö vuoden 1978 loppupuolella.

aikaissairaille, jotka eivät vaadi sairaalasta hoitoa ja eivätkä selviä kotiin saatavista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista huolimatta.

Yleisen osaston hoitopaikkoja on 27, joista 17 on vanhan osan toisessa kerroksessa. 10 hoitopaikkaa uudemman osan ensimmäisessä kerroksessa.

Yläkerrassa on yksi neljän hengen, yksi kolmen hengen, kolme kahden ja neljä yhden hengen huonetta.

Vanhainkodin sairaosasto on tarkoitettu hoitopaikaksi vanhainkodissa sairastuneille, sekä sellaisille sairaille henkilöille, jotka eivät kaipaa hoitoa sairaalassa.

Terveyskeskuksille kuuluu varsinainen sairaanhoito. Täten vanhainkodissa hoidetaan lievästi pitkäaikaissairaita sekä lähinnä perushoitoa ja yksinkertaisia sairaanhoidollisia toimenpiteitä, pääasiassa vanhuuden ja raihnaisuuden vuoksi apua tarvitsevia.

Sairasosastolla hoitopaikkoja on 16, ne sijaitsevat uudemman osan toisessa kerroksessa. Hoitopaikoista kuusi on kahden hengen ja neljä yhden hengen huoneissa.

Terveydenhoidosta vastaa terveyskeskuslääkäri, parturi ja jalkojenhoitaja käyvät tietyin väliajoin. Seurakunnat ja kansalaisopisto järjestävät askartelu ja kerhotoimintaa. Asukasneuvosto on asukkaiden valitsema elin, joka valvoo asukkaiden etuja ja vie eteenpäin heidän ehdotuksiaan.

Ahkeruusrahaa on maksettu hoidettaville, jotka ovat osallistuneet kevyihin töihin vanhainkodissa. Työtoiminnalla on saatu aikaan aktivoivaa vaikutusta.

Vanhainkodissa on keskusradio, josta on yhteys Karinaisten kirkkoon ja kolme televisiota, jotka kaikki on saatu lahjoituksina. Retkiä on järjestetty yhdessä asukkaiden ja henkilökunnan kanssa, sekä viihdetoimintaa erilaisten esiintyjien myötä. Juhlia on järjestetty, äänilevyjä hankittu.

Lisärakennus vai palvelukeskus

Vuoden 1980 loppupuolella kuntainliiton toiminta on suunniteltu sen aikaisista resursseista. Suurin muutos toimintaan on suunniteltu vuodelle 1991, jolloin aloitettaisiin lisärakennuksen tekeminen. Jäsenkunnat olivat antaneet lausuntonsa, Karinaisten oli esittänyt laitospaikkojen lukumäärän säilyttämistä entisellään, joskin lyhytaikaispaikkoja voitaisiin lisätä. Avohuollon palveluja aiottiin lisätä. Todettiin myös ettei vanhainkotipalvelujen tarve vanhusten määrän kasvun ja ikärakenteen muutoksen takia tule vähenemään. Kunnan suunnittelema palvelukeskus ei vielä tule vaikuttamaan laitospaikkojen tarpeeseen.

Tarvasjoki suunnitteli vanhustenhuollon kokonaisuutta ja oman vanhainkodin rakentamista vuodesta 1991 alkaen, eikä katsonut vanhainkodin lisärakennusta tarpeelliseksi. Välttämätön rakennusten kunnostus on tietenkin ollut selvä asia. Lisähenkilöstön palkkaamiseen se suhtautui myös myönteisesti.

Paikkaluvun käyttömäärän vaikutus toimintaan

Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkodin kuntainliiton toimintakertomuksesta vuodelta 1990 ilmenee, että Tarvasjoen osuus paikkaluvun käyttömäärästä on alentumaan päin, kun taas Karinaisten osuus vastaavasti alkaa nousta. Toiminta on edelleen perushoitoa. Asukkaista puolet oli vuoteeseen hoidettavia, tai runsaasti avustusta tarvitsevia. Osaa asukkaista autettiin pukeutumisessa, liikkumisessa ja wc-käynneillä.

Vapaa-ajan ohjaaja ylläpiti asukkaiden omatoimisuutta ja virkeyttä, järjestäen erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia. Toimenkuvasta kuului puolet vaatehuollon tehtäviin. Kansalaisopiston askartelupiiri jatkoi toimintaansa. Seurakuntien työntekijät pitivät vuorotellen hartauksia. Vanhainkodin tapahtumista voidaan mainita laskiaisliut, omaisten- ja ystä-

Perinteistä EVANKELIUMIJUHLAA vietetään

ke. 30.6. klo 11.00 alkaen

Horrinen Leppämäen suvisessa suulissa.

Juhlassa puhuvat: prof. Lauri Koskeniemi, rov. Risto Heikkilä, rov. Jouko Kyyrö, kha Heimo Rinne, past. Mauri Laakso ja diakoni Arvo Orav Novasta Virosta.

SLEY ja Tarvasjoen seurakunta.

vänpäivän vietto vanhustenviikolla lokakuussa. Eri järjestöt ja kylätoimikunnat ovat käyneet tervehtimässä vanhainkodin asukkaita ja henkilökuntaa järjestämällä kahvitusta ja ohjelmaa.

Vanhainkodissa työskentelee johtajan lisäksi, kanslisti, vastaava sairaanhoitaja, sairaanhoitaja, vastaava perushoitaja, neljä perushoitajaa, kodinhoitaja, vapaa-ajan ohjaaja, ja yksitoista osastoapulaista.

Kuntayhtymä

Karinaisten-Tarvasjoen kuntainliitosta tuli kuntayhtymä vuonna 1994. Nyt ei puhuttu viisivuotissuunnitelmasta vaan pitkänkätähäimen suunnitelmasta. Jäsenkunnille varattaisiin tilaisuus esitysten tekemiseen kuntayhtymän toiminnan kehittämistä.

Karinaisten kunnanhallitukselta oli tullut lausunto kuntayhtymäsuunnitelman tavoitteeksi vanhainkodin alakeran muuttamisesta palveluasumisyksi-

Dementiakoti

Kun palvelutalo oli saatu käyttöön, suunniteltiin dementiayksikön muodostamista jo olemassa oleviin tiloihin. Tällöin hoitoympäristö yleensä koettiin rauhoitavana, kun dementoituneet vanhukset eivät eksyisi ja häiritsisi muita vanhuksia, silloin myös dementoituneen elämä helpottuisi.

Vanhaa 30-luvulla rakennettua puurakennusta, yleisen osaston ulkorakennuksen puoleista päätä korjailtiin vähin kustannuksin. Osastosta tuli kodikas ja viihtyisä. Vienola niminen dementiakoti aloitti toimintansa yhden perushoitajan ja muiden hoitajien avustuksella vuoden 1996 lopulla. Näin ollen vanhainkodissa oli kolme osastoa: tupa (10 hoitopaikkaa), kamari (17 hoitopaikkaa) ja Vienola (6 hoitopaikkaa). Vienolaan oli valittu sellaiset vanhukset, jotka eniten hyötyivät pienestä hoitoyksiköstä ja siellä saata- vavista virikkeistä.

Yksilöllisyys

Loppuun haluan lisätä otteen Karinaisten kunnalliskodin rangaistuspäiväkirjasta 1948, jossa mainitaan erään hoidokin olleen yksityishuoneessaan eristettynä, yhden vuorokauden, syynä on ollut väkivaltaisuus ja uhkailu laitoksesta karkaamisella.

Pitäisikö vanhuksen nykyäänkin teututtaa edellä mainittua käytäntöä, jotta saisi yksityishuoneen. Edellä mainittu pistää miettimään myös onko paras mahdollinen tapa asua laitoksessa yksin.

Päiväjärjestys melko muuttumaton 60-vuodessa

Sama koskee myös päiväjärjestystä kunnalliskodista 1940 luvulla. Aamuherätys klo 7.00, peseytyminen ja kahvi klo 7.30, aamiainen klo 10.00. Siitä alkaen voimien mukainen työ. Päiväkahvit klo 14.00, päivällinen klo 17.00, vuoteelle klo 20.00 talvella ja kesällä klo 21.00. Hoidokkaita sai käydä tapaamassa klo 12–14, silloin voivat hoidokit keittää kahvia.

Vuoden 1999 Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkodin päivä alkaa herätellyllä n. klo 8:sta lähtien. Aamiainen jaetaan asukkaille n. klo 8.30. Tämän jälkeen autetaan huonokuntoisia ruokailussa ja syömisessä. Aamupesut, vaatekuvat ja vuoteiden sijaamiset jatkuvat n. 9.30. Lounas tarjotaan n. klo 12.30. Iltapäiväkahvi n. klo 14.30. Iltapuuropu tarjoillaan n. 18.30. Yöunille autetaan n. klo 18.30 eteenpäin vuodenajoista huolimatta. Vierailuajoja ei ole, toivotaan vierailuja mahdollisimman paljon sijaintipaikasta ja kulkuyhteyksistä huolimatta. Kahviakin tarjoillaan jos vieraat haluavat.

Vanhuksille tämä on kotia korvaava paikka jossa heidän ihmisyytensä kunnioitetaan ja pyritään parantamaan henkilökunnan avulla, hänen jäljellä olevan elämänsä laatua loppupäiviin asti.

Tarvasjoella 14. 05. 1999
Kristiina Rauhala

Lähteet: Karinaisten-Tarvasjoen vanhainkodin kuntayhtymän arkisto.

Piispantarkastus vanhainkodissa 31.3.1987. Oik. Karinaisten ja Tarvasjoen vanhimmat asukkaat Juho Hietala ja Agda Salonen.

köksi.

Edelleen Karinaisen tulisi käyttämään vanhainkodin paikkoja entisessä laajuudessaan.

Lyhytaikaispaikkoja tarvittiin entistä enemmän. Lyhytaikaispaikalle tulevan hoitoisuus vaati yleensä yläkerran hoitopaikkaa eli jatkuvaa hoitohenkilökunnan avustamista ja valvontaa.

Palvelukeskus Tarvasjoelle

Tarvasjoki oli suunnitelmassa jo pitkällä. Vuoden 1995 lopulla valmistuva palvelukeskus keventäisi vanhusten ja vammaisten palvelurakennetta pienimuotoisempaan ja avohuoltopainotteisempaan vanhustenhoitoon.

Palvelukeskuksen kolmeentoista tukiasuntoon siirrettäisiin vanhainkodin asukkaista mahdollisimman monta. Tarvasjoen osalta vanhainkodin paikkaluvut tulisivat 1990-luvun loppupuolella vähenemään noin kymmenellä.

Palvelukoti vanhainkotiin

Karinaisten-Tarvasjoen kuntayhtymän vanhainkodissa alettiin suunnitella myös palvelukotia. Kiinteistön alakerrassa sijaitsevia tiloja korjattiin palveluasumiseen sopivaksi. Vuoden 1966 alussa tapahtui muutos myös vanhainkodin paikkojen suhteen, sillä alakerran osastosta tuli Koivukujan palvelukoti, sisältäen seitsemän asuntoa. Vanhainkotiin jäi 33 hoitopaikkaa, joista Karinaisen omistaa 23/43 osaa. Tarvasjoen kutna 20/43 osaa. Koivukujan palvelukoti onkin tarjonut hyvän lisän avohuollon palveluja jäsensien asukkailla, vaikkakin alkuperäisiä asukkaita asuu vielä kyseisissä asunnoissa. Palvelukodissa on seitsemän huonetta ja yhteiset oleskelutilat.

Vieraskamariin eli huoneeseen voidaan ottaa lyhyellä varoitusajalla saapuva, esimerkiksi perheitä laskua sairaalan ja kodin välillä tarvitseva vanhus ns. lyhytaikaishoitoon.

Vuosituhat vaihtuu – laatutavoitteet

Vuoden 1999–2001 vanhainkodin kuntayhtymän tavoitteena on tarjota kodinomainen ja turvallinen hoito ja hoiva niille jäsenkuntiensa asukkaille, jotka eivät kotipalvelun ja kotisairaanhoidon turvin tule toimeen omassa kodissaan. Vanhainkodista annetaan myös tukipalvelut Koivukujan palvelukodin asukkaille.

Vuosituhannen vaihteen lähestyessä, puhutaan laatutavoitteista, turvataan vanhuksille arvokas vanhuus tuottamalla taloudellisia, yksilöllisiä ja asukkaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn huomioitavia palveluja. Vanhainkodin laatuun panostetaan turvaamalla ja yksilöllisyys otetaan huomioon. Hoito- ja elämäntapasuunnitelmalla tuetaan asukkaan omatoimisuutta, tyytyväisyyttä ja toimintakykyä.

Kodikkuudella ja siisteydellä, sekä vaatehuollon yksilöllisyydellä, turvataan kodinomainen ympäristö.

Dementoituneille vanhuksille turvataan, riittävä ja hyvin koulutettu henkilökunta. Kiireetön, virikkeellinen, joustava päivärhythmi omaava ja vanhusten tarpeista lähtevä hoitoympäristö.

Yhteistyötä omaisten ja muiden yhteistyökumppaneitten kanssa lisätään ja vanhusten tyytyväisyyttä seurataan päivittäin.

Moniammatillinen tiimi

Henkilöstön määrä pidetään samana vuosina 2000–2001. Henkilökunnan jaksamista tuetaan myönteisellä ilmapiirillä ja fyysisen kunnan ylläpitämisellä. Vanhainkodissa toimitaan moniammatillisina tiimeinä, sisältäen johtajan ja kanslistin lisäksi vastaavan sairaanhoitajan, kaksi sairaanhoitajaa, neljä perushoitajaa, kaksi lähihoitajaa, yksi kodinhoitaja, kahdeksan osastoapulaista, emäntä ja kaksi keittiöapulaista. Kiinteistöpalvelut ostetaan laitoksen ulkopuolelta.

Lehmien myrkkynuolema

Lähes seitsemänkymmentä vuotta sitten sattui Suurilan Maunulassa surullinen tapaus, joka taloudellisen menetyksen lisäksi oli järkyttävä päivän alku loppukesän arkisena aamuna.

Koko kylässä ei enää ole ketään, joka muistaisi tuon tapauksen. Nykyinen Paula-emäntä tietää siitä isänsä kertomana.

Voimme vain kuvitella tuon vuonna 1930 sattuneen vahingon vaikkapa seuraavasti:

Karjanhoitaja Elsa Rantanen heräsi kellon pärinään. Lypsymälähtö oli tavallista aikaisempaa, kun lehmät olivat etäämpänä ja maitokuskeiksi sanotut meijeriinmenijät tulivat varhain. Reip- paasti ylös ja töihin.

Pari suurta tonkkaa puiseville, raskaille käsikärryille, lypsyämpäri, siivilä ja vettä karjakeittiön padasta käsienspesuun ja räittävedeksi. Eilen kuunneltu vesi oli vielä lämmintä. Muut tarpeelliset pik- kutavarat olivat lypsytarhan luona. Hie- ka rapisi kovien pyörien alla.

Aurinko oli nousemassa metsän takaa, vielä alhaalla. Kylä nukkui. Lintujen laulun oli vähäisempää kuin alkukesällä. Jossain haukkui koira. Sähkölinjan langat humisivat hiljaa.

Kylän ja koko seudun halki kulki Imatran Voimalinja, vielä melko uusi, vain muutaman vuoden käytössä ollut. Nyt kuitenkin suuria pylväitä maalattiin uudelleen.

Elsaa hymyilytti. Tuli mieleen eilisenä. Hauskoja maalaripoikia oli juuri töitä lopettelemassa sen pylvään luona, jonka ympärillä laidun oli.

Heillä oli auto tien laidassa, kangaspeitteinen, kumppelö ja ruma, jolla sentään saatiin kuljetetuksi kaikki tarpeellinen, työvälineet, maalipurkit ja miehet. Se antoi sateensuojan matkalla ja katoksen vaikkapa ukkoskuuron yllättäessä kesken työn.

Pojat kutsuivat kyytille, huviajelulle. Olisivatko todella ottaneet, jos olisin ollut halukas lähtemään? Kiirekin heillä näkyi olevan. Maalipurkit kolisivat heidän kootessaan tavaroitaan. "Taas yksi pylvas maalattuna", sanoi yksi heistä ja katseli aikaansaannostaan.

Auto lähti liikkeelle hirveällä porinällä, niin, että hiekkatie pöllyi. Lehmätkin säikähtivät.

Hiukan imeläinen, jopa miellyttävä maalintuoksu levisi siniharmaasta pylvästä.

Itälypsy onnistui hyvin. Paarmat ja karpäsetkään eivät enää olleet yhtä suuren kiusana kuin alkukesällä.

Lehmät olivat jo muutamia päiviä olleet täällä, heinäjalkeisessa odelmikos- sa. Maitomäärä oli lisääntynyt. Oli mu-

kana näyttää isäntävälle kohonneita kilomääriä meijerikirjaksi sanotusta vihosta, joka kulki meijerin ja maidonlähettäjän väliä pienessä nahkalaukussa, joka joka aamu oli muistettava laittaa kannunkaulaan.

Runsalypsyisimmät tiesivät lypsyajan maidon painaessa utareissa ja huutelivat kutsuvasti kotiin päin katsellen. Nyt oli hiljaista. Nukkuuko lehmä joskus pitempään?

Elsa lähestyi jo laidunta. Oli jotain outoa. Ei yhtään odottajaa veräjän luona. Tavallisesti ne olivat kilpaa tulossa lypsytarhalle.

Lehmiä oli makuulla siellä täällä jotenkin oudoissa asennoissa. Lähemmäs ehdittyään hän näki ensimmäisen maakaavan liikkumattomana. Sehän on kuollut! Vähän matkan päässä toinen... kolmas. Tuossa parhain maidonantaja avoimin silmin, joilla ei enää nähty. Kärsimys ja tuska oli jäänyt viimeiseen katseeseen.

Elsa purskahti itkuun.

Hän käveli suuren laitumen toiseen päähän asti. Yksi nuoremmin lehmiä oli juuri kuolemassa. Sen pää painui ruohikkoon viimeisen kerran, kun hän ehti lähelle. Toinen, makuulla oleva, viskeli päätään ylös, alas. Vain yksi lehmä käveli. Sekin potki, kuin mahassa olisi ollut kipuja.

Ei yhtään lypsettävää, vain kuolleita ruhoja pitkin laidunta.

Sumua alkoi nousta metsänreunan kosteudesta. Se meni jo nousevan auringon eteen. Oli kolkkoa olla yksin kuolleitten, omien hoidettavien, joukossa. Mikä niille on tullut? Ovatko ahmineet apilaa liikaa? Ei se sitä voi olla. Nehän ovat olleet täällä jo monta päivää. Voisiko se olla joku tauti, joka tarttuu vaikka ihmiseen, minun ensimmäiseksi?

Miten selitän tämän isäntävälle? Luulevat vielä, että minä olen antanut leh- mille jotain sopimatonta.

Äkkiä takaisin. Juosten ja itkien Elsa lähti palaamaan. Piti vielä vilkaista taakseen. Tuntui epätoimilta koko näky- mä.

Isäntä tuli juuri ulko-ovesta, kun häntäntynyt tyttö ehti pihan tyhjät kannut kärryillä kolisten. Hätäisesti hän selitti tilanteen, minkä itkultaan sai sanotuksi: "On siellä muutama vielä elossa. Voisiko niitä jotenkin auttaa?"

Elsan häntäntynyt olemus ja itkuiset silmät kertoivat, että jotain hirveää oli tapahtunut.

Isännän käytyä laitumella katsomassa hänen epäilyksensä kohdistui heti voimalinjan pylvään maalaukseen. Jotenkin tämä liittyy siihen, mutta miten?

Pylvään ympärillä oli aita, kaksinkertainen piikkilanka. Pylvästä nuolemaan lehmät eivät ole päässeet. Olisivatko maalarit rikkoneet aidan päästäkseen paremmin työhönsä? Aitaus näytti eheältä.

Lähempi tarkastus oli jätettävä, sillä nyt oli kiire. Nuorempia lemmiä oli vielä elossa. Jaksoivatko ne kävellä kotiin, vai pitkö tuoda heovskyydillä?

Eläinlääkärikin saatiin paikalle. Tohtori Kopela Kyröstä tuli äreänä, kiroilevana ja pahantuulisena. Olivathan mukavat aamu-unet jääneet kesken. Aamu oli vieläkin aikainen.

Heikkokuntoiset lehmät saivat lääkityksen. Tästä huolimatta ne menehtyivät ennen iltaa. Talon koko kymmenpäinen lypsykarja oli kuolleena.

Toisella laitumella olevat kantavat hiehot säästyivät ja navetan karsinoissa muutama pikkuvassikka.

Isäntä ja lääkäri kävivät vielä laitumella katsomassa. Pylvään läheisyydestä, aitauksen ulkopuolelta, löytyi tyhjiä, peltisiä maaliaistioita, kaikki puhtaaksi nuoltuina. Ne arvattavasti oli jätetty aitauksessa olevaan pitkään heinikkoon huolimattomasti. Lehmät olivat aidan alta saaneet ne omalle puolelleen.

Kuolemien syny oli myrkkymaali.

Tiesivätkö maalarit maalin myrkyllisyydestä? Oliko heillä määräys hävittää maaliastiat esim. hautaamalla tai viemällä pois koko paikalta?

Ketään ei koskaan syytetty.

Suomenkarjaa laitumella.

”Imatran Voima saa korvata, kun tuolaista laitumelle tuo” jyrisi isoääninen lääkäri kirosanojen höystämänä. Hän lupasi auttaa isäntää korvausvaatimuksen laatimisessa. Tätä varten hän otti näyttöä kuolleeseen lehmän ruhosta.

Nyt oli haudattava koko lehmälauma. Siihen tarvittiin iso kuoppa. Arvattavasti se oli lapiotyötä. Kaivinkoneet olivat harvinaisia.

Pyydettyinkö kaivuu-apua naapurista ja kylältä? Tulivatko he pyytämättä auttamaan? Naapuriapu oli siihen aikaan

yleistä.

”Tuleeko minulle lähtö, kun työ loppui”? kysyi karjanhoitaja arkana.

”Ei tule” hänelle vakuutettiin. ”Kohota on viljankorjuu-aika ja väkeä tarvitaan, vaikka karjapuolella onkin hiljaisempaa.”

Elsa Rantanen oli pitkäaikainen, pidetty karjanhoitaja, joka jätti Maunulan vasta 1932 siirtyessään avioliiton kautta omaan kotiin, Nikanderin emännäksi. Yhteys Maunulan väkeen jatkui vanhuuteen, jopa kuolemaan asti.

Hunteerataan ja tiskuteerataan, hoksaatteks

Jo aiemmin kirjoittelin Tarvas-lehteen paikkakuntamme murteesta tai paremmin sanoista, joiden käyttö ja merkityskin on alkanut unohtua. En pyri tässä ”kriivaamaan” mitään murrepakinaa, siihen eivät taitoni riitä, vaan yritän muistella, miten ennen, noin 50 vuotta sitten ”pruukattiin” käyttää sanoja, ruotsin kielistä muistuttavia, monimerkityksellisiä ilmauksia. Toisaalta arvelen, että voimme yhä tänäkin päivänä omaleimaisuuttamme korostaen ”solkata” puheeseemme jonkin vanhan sanan tai murremuodon – sehän alkaa olla jo muotia.

Virikkeen tälle muistelulle sain hiljan kaupassa käymästäni keskustelusta. Ikäiseni Hannu-isäntä kysyi, tiedätkö, mitä KRÄNKHÄRVELILLÄ tarkoitetaan. Vastasin, ettei ainakaan uutta traktoria saa sillä sanalla kehua. Siitä juttu siirtyi muihin seudun murreseuruihin. Tenttasimme, miten ”suomennamme” HOTTEELLAS- ja FÖLJATA-sanat. Nykyslangilla ”suu hotteellas” olisi kai ”montu auki”, mutta ”följatalle” löytyi monta eri merkitystä: seurata, saattaa, kuljettaa, kannatella, johdattaa, houkutellakin.

Naapurini Alli Koskirannan kanssa innostuimme sitten miettimään teosanoja, verbejä, jotka värittäisivät selkeää, mutta kuivaa yleiskieltä. Malliksi keksimme seuraavia: HUNTEERATA, SELUTEERATA, LAUTEERATA, SORTTEERATA, KUUKATA, KUURATA, KIMPUSTAA ja VIAMATA (miettiä, etsiä, valikoiden, puhua turhan pitkään, ryhmittää, ontua, pestä esim. lattiaa harjalla, kärttää ja huimata). Yhteydestään ne ymmärtää, mutta ”suomentaminen” noin äkkiseltään ei ihan helppoa ollut.

Koska lapsena kuulin lähinnä kodin, oman huushollimme, sanastoa, esittelen niitä. Ennen oli pito- ja liinavaatteiden valmistus ja hoito ”vähä paljon” aikaa vaativaa. HANTUUKIT (pyyheliinat) piti PAALLISTAA (päärmätä), jos ei ollut TIANANVIÄRTÄ (hulpiota). FINGERPORI (sormustin) auttoi NEULOMISESSA (ompelemisessä). Huonoa työtä ei RÄNTTÄÄ (kannata) tehdä, pitää REERATA (korjata) heti eikä yrittää nopeasti jotain KRYMPÄTÄ (kursia kokoon). Rähkäläinen (epäsiisti) teelmys sai äitini heti PÄRMÄTTÄMÄÄN, PAUHAMAAN, MOTKOTTAMAAN (moittimaan).

Jos pääsi joskus koneella, Singerillä,

Pyykkiä pruukattiin pestä pyykkipunkassa.

neulomaan, ei saanut sitä PRENKATA (käyttää varomattomasti). Kutoa-sanaa käytettiin niin sukien kuin kankaiden kutomisesta kangaspuissa, joiden murren sanan olen unohtanut. Kenties joku vielä muistaa senkin?

Tarvasjoella ei vielä 30-luvulla ollut ompelijoita, NEULOJIA kylläkin, kuten SARLIININ ANNA, turkulaistenkin ihastelema, taitavista taitavin. Hänen käsistään lähti PLUUSIT (puserot), HAMEET (leningit) ja PUOLIHAMMEET, uumilta piukat ja helmat puolisääreen ulottuvia.

Ankaraa työtä oli muutaman kerran vuodessa toistuva pyykinpesu. Neljalokaisessa, korkeahkossa PYYKKIPUNKASSA tuli SAIPJOLLA puhdasta. Valokoinen pyykki keitettiin vielä muuripadassa LIPJÄKIVI-liuksella terästyssä vedessä. Lopuksi mentiin ulos kaivolle tai avannolle VIRUTTAMAAN (huuhdottamaan) niin lakanat, kalsonit kuin KERSTUUKITKIN. HELININ MAMMA, monen muistama Euran koulun keittäjä, ehti sentään joskus auttamaan. Kun 30-luvun pula-aikana SÄLLI eli HAMPPARI (kulkumies) meni myymään äitini antamat isän kalsongit mummalle, tämä tokaisi: ”Em mää siuttakko opettajan kalsonkei osta, juur mää ne pyykkäsin.”

KYÄKIN (keittiön) pöydän VAKS-

TUUKILLE (vahakankaalle) arkisin TUUKATTIIN (katettiin) lautaset – TALRIIKKI-nimitys oli jo jäänyt pois käytöstä – mutta VEITTET ja KAFFELIT eli ASSEET tiedämme nykykielellä atermiksi. PILKKUMIT ja KAROTTI (kullhot) tarvittiin soppia ja sooseja varten. Saatettiin kyllä vitsailla: ”Ostin pilkkumin ja karotin. Kuis sen sit heti karotit?” PÄPURUAKA (hernekeitto), PERUNASOPPA (lihakeitto) PERUNAPUURO (perunasurvos), VELLUT ja ryyni- sekä jauhopuurot olivat jokapäiväistä ruokaa, juomana kotona kuorittu maito, ei sentään JOPPI, separaattorin käynyt – ja pitkäpiimä. Kovaa leipää piti huonohampaisille liuottaa, KYRSÄÄ, katossa kuivatettua.

Juhliksi valmistettiin monet sörsselit: oli juuriskalooraa (lanttulaatikkoa), KLIMPPISOPPAA, KALJAVELLIÄ, LIPJÄKALAA jouluisin. ”Jälkiräiteiksi” tarjottiin VÄSKYNÄSOPPAA (rusinakeitto) ja LUUMUKRÄÄMIÄ. SALVEETTEJA, lähinnä kai lautaliinoja muistuttavia, mutta suurempia, tarvittiin PRIKOILLE (tarjottimille), joille oli kasattiin KAFFELEIVÄT, kun KÄSKETTIIN KAFFEEL.

Ennen sotia kahvia juotiin paljon, mutta KAFFETRATIN ”kunnianimen” sai vasta, jos joi 10 kuppia päivässä. KRETASNEKKA ja SOKKERSKOOLI (kermak-

Laina-emännän lapsuudenkodista, Yli-Mattilasta, tuotiin lypsävä lehmä, jolla oli enteellinen nimi: Alku. Tästä tuli uuden tuotannon alku ja hiehoistakin saatiin lypsäviä muutaman kuukauden kulluttua.

Elämä navetan puolella jatkui.

Imatran Voimalta tuli vastaus korvausanomukseen jotenkin tähän tapaan: ”...”saamastamme näytteestä ei löytynyt todistetta, että myrkkymaali olisi ollut lehmien kuoleman aiheuttaja. Ilman todistetta emme korvauksia maksa...”

Uusi yhteydenotto eläinlääkäriin, jolla oli aihetta kirotta jälleen kerran. ”Kyllä ne vielä maksavat ja uskovat, kunhan saavat sellaisen näytteen, joka tehoaa” jyrisi hän.

Hauta avattiin. Voi vain kuvitella työn inhottavuutta loppukesän lämmössä, kun aikaakin oli jo ehtinyt kulua.

Suoraan lehmän pötsistä otetusta mösöstä oli nähtävissä maalin jäänteitä ruohomujun seoassa, jonka tutkimuskin todeksi todisti.

Korvauksia maksettiin, jotka eivät kuitenkaan vastanneet kymmenpäisen karjan arvoa.

Aika kului. Karja kasvoi.

Tämä oli vaikea takaisku Paavo ja Lai-an Maunulalle, jotka yhteisen elämänsä alkuvuosina aloittelivat talonpitoaan sukupolvenvaihdoksen jälkeen.

SL

ko ja sokerikko) pöydässä oli selviö, kukaan ei juonut kahvia mustana, ja monet maustivat kahvinsa suolalla, kuten opettaja Seimelä, SEIMELÄN MAIJU. KAFFEPÖÖNAT paahdettiin PRÄNNÄRISSÄ ja jauhettiin KAFFEMYLLYSSÄ, usein vain yhtä päivää varten.

Keväisin harmittavainen homma oli NUKULIAISTEN (nokkosten) kerääminen, niitä käytettiin pinaatin asemesta. LÖÖKI ja SIPULA kuuluivat jokaiseen kasvimaahan, PIPARRUUTIA kaivettiin soosin mausteeksi. Pihamaan luonnonkasveista tuttuja olivat KAUTALEHTI (ratamo), PYÄRTÄNÄPÖLLÖ (siänkärpäheinä), TRENKFAANA (pietaryrtti). Puutarhassa, TREKOOLISSA, kukkivat VALMUT (unikot), RINGELPLUMMAT (kehäkukat), TOKRUUSUT (malvat), JORIINIT (daaliat) ja KIRPUT (akileijat). FAARELMAT (vadelmat) noukkittiin juhlasyltyiksi ja JUVAN RAHKASTA saatiin RAHKAMARJAT (lakat). PUALAMET survottiin talveksi isoihin marjatiinuihin.

FIINISTELYÄ oli käyttää kirjakielen sanoja, jos kerran ”oma” sanakin oli. Kesä oli aina SUVI, vehnä oli NISU, kataja oli KATAVA ja pihlaja PIHLAVA. Naapurissamme elellyt MOISSION ATTE viruili omalla tavallaan ”fiinisti praakaaville”. Hän keksi omia sanoja murrenimityksille. Lapsena menin halpaan, kun hän kivenkovaan väitti, että perunannostossa käytetty KRÄKSI oli PERUNANHAJOTTAJA ja hanko oli KAKSPIIKKINEN.

Alussa totesin, että murreseuriamme on moninaisia merkityksiä. Esimerkiksi kelvannee sana FIIRATA, jolla voi ilmaista sen ”seittemää” tekemistä, kuten huimata, mennä vikaan, luisua, häiritä, olla vajaa, kuljettua, seurustella ja juhliä. Joko VIAAMAA?

Olenpa tässä yrittänyt trahteerata vanhoja sanojamme uskäyttöön. Monet ”suomennokseni” ovat olleet kenties turhiakin, niin paljon näitä vielä käytetään. Toisaalta, älkäämme KRUUSAILKO käyttää vanhoja ruisleivän makuisia ilmauksia – kyllä KLIHTUUNANKIN KARVASTELUN kestää, kun sen saa sanoa oikein TARVASJOKILAISITAIN.

MARJA MATTILA